

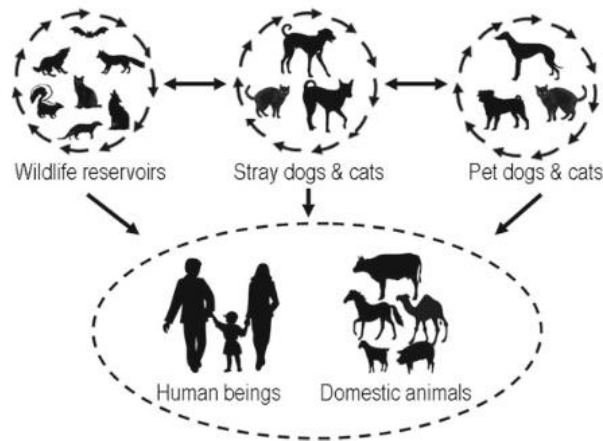
هاری یک بیماری کشنده ویروسی است که عمدتاً توسط گزش سگ و حیوانات گوشتخوار وحشی منتقل می شود این بیماری از قدیمی ترین و مهمترین بیماری های شناخته شده قابل انتقال از حیوان به انسان است و این بیماری نه تنها انسان بلکه سایر پستانداران شامل سگ، گربه، شغال، روباه، گرگ و سایر گوشتخواران و همچنین دام ها شامل گاو، گوسفند و بز، اسب و الاغ و .. نیز مبتلا می کند. انسان در هر سنی حساس به هاری بوده ولی بچه ها به دلیل احتمال گزش بیشتر در معرض خطر بیشتری نسبت به این بیماری می باشند. در طول تاریخ هاری در دو چرخه وحشی^۱ و شهری^۲ در طبیعت باقی مانده است. سگ مخزن اصلی بیماری در چرخه شهری هاری است که چرخه عمده و غالب در بیشتر کشورهای در حال توسعه آسیا، آفریقا، آمریکای مرکزی و جنوبی می باشد. این در حالی است که در اروپا و آمریکای شمالی، با کنترل موفق هاری در سگ، چرخه وحشی هاری چرخه عمده و غالب بیماری می باشد. در برخی از نواحی مثل هند، چرخه وحشی همزمان با چرخه شهری هاری برقرار بوده و چهره اپیدمیولوژیک هاری را پیچیده تر کرده است. با وجودی که هاری در جمعیت حیوانی بسیاری از کشورهای اروپایی اندمیک می باشد، بیشترین بار بیماری هاری به ترتیب در کشورهای آسیایی و آفریقایی مشاهده می شود. در آمریکای لاتین هاری در سگ و خفاش در حال گردش می باشد. در کشورهای ایالات متحده و کانادا، خفاش عامل اصلی انتقال بیماری به انسان می باشد.

□ ویژگی های اپیدمیولوژیک هاری

بیماری هاری در سراسر کره زمین بجز تعداد معدودی از کشورهای جزیره مانند وجود دارد. بیماری در بیش از ۱۵۰ کشور جهان روی می دهد. سالانه بیش از ۵۹ هزار نفر در جهان به علت هاری جان خود را از دست می دهند. براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، بیش از ۵۰٪ از افرادی که توسط سگ مشکوک به هاری مورد گزش قرار میگیرند کودکان زیر ۱۵ سال بوده و اکثریت افرادی که درمان پس از مواجهه هاری دریافت می کنند مردان هستند.

چرخه شهری عمده و غالب در بیشتر کشورهای در حال توسعه آسیایی، هند، آفریقا، آمریکای مرکزی و جنوبی، با جمعیت بسیار زیاد سگ های ولگرد و واکسینه نشده می باشد. کشورهای کمتر صنعتی شده، بخصوص نواحی که جمعیت زیادی از سگ های بی صاحب وجود دارد با خطر بیشتر هاری سگی مواجه می باشند. بطور کلی، سگها مخزن ۹۹٪ از مرگهای انسانی ناشی از هاری می باشند.

¹ Cylvatic

شکل ۱- انتقال بیماری هاری

با وجودی که هاری سگ در کشورهای آمریکای شمالی و اروپا کنترل شده است ولی موارد تک گیر(اسپورادیک) هاری در سگ که ناشی از انتقال بیماری از حیات وحش به سگ می باشد مشاهده می شود

شکل ۲- پراکندگی میزبان‌های لیسا ویروس‌ها

هاری در ایران همچون سایر کشورهای منطقه خاور میانه و آسیای، چرخه شهری هاری که در ارتباط با سگ می باشد نقش عمده را برعهده دارد. بطوری که بیش از ۹۰ درصد گزش های منجر به هاری در کشور ناشی از سگ می باشد. شایان ذکر است در کنار سگ که مخزن اصلی هاری در کشور است، چرخه وحشی

هاری نیز در حیات وحش کشور برقرار و در انتقال بیماری از کانون‌های طبیعی هاری به سگ و حیوانات اهلی اهمیت دارد.

در ایران دهقانان و چوپانان از قدیم‌الایام هاری را می‌شناختند و می‌دانستند این بیماری معمولاً از سگ‌ها و در برخی موارد از گرگ‌ها به انسان سرایت می‌کند.

موارد حیوان‌گزیده گی در سرتاسر ایران اتفاق می‌افتد ولی با توجه به تجهیز و راه‌اندازی مراکز درمان پیشگیری که به طور ۲۴ ساعت آماده ارائه خدمت می‌باشند موارد مبتلا به هاری به طور انگشت‌شمار اتفاق می‌افتد. و تعداد موارد سالانه حدود ۵ مورد هستند. این تعداد موارد هم آن‌هایی هستند که به دلیل ناکافی بودن آگاهی به موقع به مراکز درمان پیشگیری مراجعه نمی‌کنند.

□ اهمیت بیماری هاری

- میزان کشندگی بالا (صددرصد)، به طوری که پس از ظهور علائم بالینی چه در انسان و چه در حیوان، قابل درمان نبوده و بیمار محکوم به مرگ خواهد بود.
- هاری یکی از بیماری‌های قدیمی در انسان می‌باشد که موجب مرگ همه موارد مبتلا می‌گردد.
- هاری در همه مناطق دنیا به جز قطب جنوب وجود دارد ولی بیش از ۹۵٪ موارد مرگ و میر ناشی از این بیماری در آسیا و آفریقا رخ می‌دهد.
- براساس آمار منتشره از سوی سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۱۵، تخمین زده می‌شود سالانه بالغ بر ۵۹۰۰۰ نفر به دلیل ابتلا به هاری در دنیا جان خود را از دست می‌دهند.
- اگرچه همه گروه‌های سنی به هاری حساس می‌باشند ولی در کودکان ۵-۱۵ سال این بیماری شیوع بیشتری دارد.
- از آن جایی که این بیماری بیشتر در مناطق فقیرنشین رخ می‌دهد بسیاری از موارد گزارش نشده، لذا آمار دقیقی از موارد ابتلا وجود ندارد.
- در بسیاری از موارد به دلیل توجه به زمان موارد ابتلا، امکان همه‌گیری آن وجود دارد.
- در ۹۹ درصد مواقع، سگ‌های اهلی عامل اصلی انتقال هاری به انسان می‌باشند.

- در تعداد محدودی از کشورها، حیوانات وحشی و خفاش‌ها موجب انتقال هاری می‌شوند.
- ویروس هاری ممکن است به دنبال پیوند بافت و اعضا از فرد هار به فرد سالم نیز منتقل شود.
- نمونه‌گیری، ارسال و انجام آزمایشات برای تشخیص پیش و پس از مرگ مشکل بوده و با هزینه‌ی بالایی همراه است.